

ALLIANCE NUMISMATIQUE EUROPÉENNE

EUROPEES GENOOTSCHAP

VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

PUBLICATION MENSUELLE
FONDATEURS — STICHTERS

RENÉ DE MARTELAERE

ANTOINE VANDEN BRANDE

314, avenue Gitschotel, **BORGERHOUT-ANVERS (Belgique)** Tél. 39.17.51

Juillet-Aout 1958

— 9 —

Juli-Augustus 1958

QUENTIN METSYS

(suite)

8. Médaille de Joachim Ringelberg. 1529.

Ce Ringelberg est un intéressant personnage. Né à Anvers en 1499, il entra à 12 ans au service de Maximilien. Il savait dessiner, peindre et graver. En 1528 il enseigne publiquement à Anvers l'arithmétique, l'astronomie et le grec. Il parcourt ensuite l'Allemagne. Il doit être mort suivant le Trésor de Numismatique, à Leyde en 1536.

Buste à gauche de Ringelberg, coiffé d'un bonnet et vêtu d'un manteau à revers de fourrure sous lequel passe le col d'un vêtement de dessous. Dans le champ : 1529.

Bronze. 55 mm. Cab. des Méd., anciennement coll. du Dr Simonis.

Cette œuvre a été attribuée primitivement à Jean SECOND. M. Tourneur, se basant sur des considérations de style, sur le caractère archaïque des lettres de la légende, sur le M. de Joachim qui a les hastes obliques habituelles à Quentin, sur le genre de drapé, donne cette œuvre à notre artiste.

Quentin METSYS fut le premier médailleur de notre pays. Ce fut peut-être, dit Tourneur, le plus grand qu'il ait jamais possédé. Sa médaille d'Erasmic peut être mise en parallèle avec les œuvres des maîtres célèbres de la Renaissance italienne sans être éclipsée par elles.

Metsys est absolument exempt d'influences étrangères en médailles. Il est avant tout personnel. Il ne s'est pas formé à l'école des Italiens. C'est un réaliste qui ne se perd jamais dans la recherche du détail.

L'exécution est toujours d'une largeur étonnante. Malgré leurs faibles dimensions, ses médailles sont de véritables monuments. On y sent la main d'un sculpteur, qui parvient à enfermer parfaitement les volumes qu'il a engendrés dans le cercle étroit de la médaille.

VAN EVEN, ds RbN 1900, p. 446-447.

Frans VAN MIERIS a publié un autre médaillon dû à Quentin. Il offre l'effigie de l'artiste d'après le portrait peint par lui-même, pour être offert à la Confrérie de S. Luc et qui se trouvait encore dans cette association, à Anvers, en 1795, lorsqu'il fut enlevé par les Français. C'est d'après cette même peinture que Jérôme WIERICX a gravé la planche qui figure dans la collection d'anciens artistes néerlandais, publiée, en 1572. par Dominique Lampsonius, chez Jérôme Cock, à Anvers.

Le médaillon est d'un beau relief et d'une exécution remarquable. Il porte l'inscription suivante: QVINTINVS . METSYS. - 1495. L'exemplaire reproduit par SIMONIS ne porte pas de millésime.

En 1629, Corneille van der Gheest, grand admirateur des œuvres de Quentin Metsys, fit placer un monument à la mémoire de l'artiste, contre un montant de la tour de la cathédrale d'Anvers. Ce cénotaphe, qui existe encore, est orné d'un buste en profil de marbre blanc. Alexandre van FORNENBERG, qui publia en 1658 une biographie de Quentin METSYS, affirme que ce buste a été copié d'après une ancienne médaille en possession de van der Gheest, médaille que l'auteur a vue entre les mains de cet amateur.

BIBLIOGRAPHIE

WURZBACH (Dr. Alfred von-), *Niederländisches Künstler-Lexikon*. Wien, 1910, v° Massys.
 van ÈVEN, dans *Biographie Nationale*, XIV, 1897.
 W. COHEN, *Studien zu Quinten Metsys*. Bonn, 1904.
Gazette des Beaux-Arts, 1861.XI, 33; 1886.XXXIV, 438; 1888.I. 5, 204.
 V. TOURNEUR, Quentin Metsys, médailleur, dans *Revue belge de Numismatique*, 1920, p. 139.

FIN

F. BAILLION

CURRENCIES OF AUSTRIA

/1918-1952/

/1919/ «*DEUTSCHÖSTERREICH*» overprinting on the notes of the Austro Hungarian Bank.

1/	1	Korona:Krone	/1916.XII.1/	red, overprinting: green,
2/	2	Korona-Kronen	/1917.III.1/	red, overprinting: »
3/	10	»	»	reddish lilac,
4/	20	»	»	red-blue,
5/	20	»	»	» » 2nd issue.
				II. kiadás - II. Auflage.
6/	50	»	»	blue,
7/	100	»	»	blue-green,
8/	100	»	»	» » text German only
9/	1000	»	»	blue,
10/	1000	»	»	blue, overprinted with word « E C H T »
11/	1000	»	»	blue, text German only,
12/	1000	»	»	» reverse ornament,
13/	1000	»	»	» » »
				II. Auflage, 2nd issue.
14/	1000	»	»	blue, overprinted with text « NOTE ECHT STEMPEL FALSCH »

15 /	10000	»	/1918.XI.2/	lilac,
16 /	10000	»	/1918.XI.2/	lilac, overprinted with word « E C H T »
17 /	10000		/1918.XI.2/	lilac, overprinted with text « NOTE ECHT STEMPEL FALSCH »
18	10000	Kronen	/1918.XI.2/	lilac, text German only,
19	10000	»	/1918.XI.2/	» reverse ornament,
20	10000	»	/1918.XI.2/	» » »

II. Auflage - 2nd issue.

1920.X.4. « Ausgegeben nach dem 4. Oktober 1920 » overprint on the notes of the Austro Hungarian Bank.

21	1	Korona-Krone	/1916.XII.1/	red,
22	2	Korona-Kronen	/1917.III.1/	red,
23	10	»	/1915.1.2/	reddish lilac,
24	20	»	/1913.1.2/	red-brown-blue, 2nd issue. II. kiadás - II. Auflage
25 /	50	»	/1914.1 2/	blue,
26 /	100	»	/1912.1 2/	blue-green,
27 /	1000	»	/1902.1 2/	blue,

1922.1.2. Notes of the Headoffice in Vienna of the Austro Hungarian Bank in German language only.

28 /	1	Krone	, red,
29 /	2	Kronen	, red,
30 /	10	»	, grayish blue,
31 /	20	»	, gray-lilac,
32 /	100	»	, green,
33 /	1000	»	, blue,
34 /	5000		, green /lilac,
35 /	50.000		, green /brown,
36 /	100.000		, green /blue,
37 /	500.000	»	, brown,

1924.1.2. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK. Austrian National Bank.

38 /	10.000	Kronen	, green /lilac,
39 /	10.000	»	, » » II. Auflage. 2nd issue. Overprinted with text « EIN SCHILLING »

1925.1.2. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK

40 /	5	Schilling,	green-lilac,
41 /	10	»	lilac,
42 /	20	»	
43 /	100	»	
44 /	1000	»	

1927.1.3. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK.

45 /	10	Schilling,	lilac-green-blue,
46 /	100	»	lilac,

1927.VIII.1. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK

47 /	5	Schilling,	
------	---	------------	--

1928.1.2. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK.

48 /	20	Schilling,	
------	----	------------	--

1929.1.2. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK.

49 / 50 Schilling,

1930.1.2. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK.

50 / 1000 Schilling, blackish violet /grayish green,

1933.1.2. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK.

51 / 10 Schilling,

1935.1.2. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK.

52 / 50 Schilling, dark violet /green,

/1938-1944/. Notes of the German REICHSBANK.

53 /	5 Mark,	/1942.VIII.1 /,	brown,	
54 /	10 »	/1929.1.22 /,	green, Watermark	man head.
55 /	10 »	»	»	ornament,
56 /	20 »	/1929.1.22 /	brown,	»
57 /	20 »	/1929.1.22 /	»	man head,
58 /	20 Mark,	/1939.VI.16 /,	brown,	ornament,
59 /	50	/1924.X.11 /,	brown,	
60 /	50	/1933.III.3C /,	green, Watermark	man head,
61 /	100	/1924.X.11 /,	brown,	
62 /	100	/1935.VI.24 /,	blue, Watermark :	man head,
63 /	100	»	»	ornament,
64 /	1000	/1925.X.11 /,	brown,	
65 /	1000	/1936.11.22 /,		

/1938-1945/ Notes of the DEUTSCHE RENTENBANK

66 /	1 Rentenmark	/1937.1.30 /,	green,	
67	2 »	/1937.1.30 /,	brown,	
68	5 »	/1926.1.2 /,	green /brown,	

/1943-1944/. Photomechanical issues of the notes of REICHSBANK in towns Graz, Linz and Salzburg.

69 /	10 Reichsmark	/1929.1.22 /,	green,	148 x 79 mm,
70 /	50 »	/1933.III.30 /,	green,	164 x 89 mm,
71 /	100 »	/1935.VI.24 /,	blue,	177 x 94 mm,

1945.IV.15. NOTGELD DES REICHSGAUES KAERNTEN. Emergency money of Province Carinthia.

72 / 20 Reichsmark, 155 x 85 mm,

1944. ALLIIERTE MILITAERBEHOERDE. Allied Military Authority.

73 /	50 Groschen,	brown,	
74 /	1 Schilling,		
75 /	2		
76 /	5		
77 /	10		
78 /	20		
79 /	25	lilac-brown,	
80 /	50	yellow-brown,	
81 /	100	green /blue,	
82 /	1000	blue-green-lilac,	

à suivre

MIHALY KUPA

DIERENAFBEELDINGEN IN DE NUMISMATIEK

Deze bijdrage is feitelijk een vervolg op een artikel verschenen in de maandbladen van juni en van juli-augustus, jaargang 1957.

Deze aanvullende lijst vernoemt 113 dieren, wat 10 meer is dan er in voorgaande lijst vermeld werden. Wij hebben het goed gevonden de nummering per dier van de eerste lijst over te nemen en te behouden. Daar er nu evenwel zelfde en andere, nog niet vermelde dieren voorkomen, hebben we de nummers aangevuld met a, b, c; enz. De nummers van de dieren, die nu op het appel ontbreken, vindt u dus nu niet vermeld. Bijgevolg laten nummering en opsomming u toe onmiddellijk een algemeen en alfabetische lijst op te stellen.

1. *AAP*
op drachme van Marcus Aurelius, bestemd voor Alexandrië.
op een munt van Hermopolis in Egypte.
op een 5 dukatenstuk — Duitsland : Saksen : Albertine-Linie : Johan-Georg 1611-1656.
3. *ADELAAR*
op veel moderne Duitse munten.
op een stater van Kypros (Cyprus) (adelaar met leeuw).
5. *ANTILOOP*
met andere dieren voorgesteld op een drachme van Marcus Aurelius en bestemd voor de kolonie van Alexandrië.
7. *BEER*
op een dubbele taler van Bern (1733) en op andere munten van deze stad.
op tramgeld van Berlijn.
op halve drachme van Mantinea.
op munten van Anhalt (Duitsland).
op bronzen van Byzantion.
8. *BERGGEIT*
op 100 Fr. stuk van Zwitserland een herdenkingsmunt van Chur-1824-1949.
11. *BIJ*
op noodgeld van spaarkassen.
- 13a. *BRAAMSLUIPER OF DOORNSLUIPER (vogeltje)*
vermeld in het boek van Imhoof-Blumer.
- 13b. *BUFFEL (waterbuffel)*
op 1 roepie-1902-van Indore (één van de Indische staten).
15. *DOLFIJN*
op tetradrachme van Syracuse-474-450 v. Chr.-en op tal van andere munten van die oude Griekse stad.
is een muntmeestersteken van Nederland.
voorgesteld door honden aangevallen op een brons van Phokaia in Ionië.
voorgesteld met wolf op brons van Rhëgion en op didrachme van Argos.
voorgesteld met een leeuw op munten van Velia in Lucanië.
16. *DROMEDARIS*
op zilveren denier-Romeinse Republiek van de familie Plautia.
op een munt van Trajanus.
17. *DUIF*
op noedmunt van Larrach.
op aureus van Faustina de Jongere.
op munten van het Vaticaan-in het verleden vooral voor de

- « Sede Vacante » perioden.
op een Pauselijke Scudo van 1758 (de vredesduif).
- 17a *EEND*
op een munt van Kyme in Campanië.
op Duitse taler van Oldenburg van 1860.
- 17b *EKKHOORN*
op noodgeld van Neustadt (Zwarte-Woud).
ook vermeld in Imhoof.
- 17c *EDEL-ANTILOOP*
op munten van Frans Equatoriaal Afrika.
- 17d. *EDEL-HERT*
op 1/2 roepie van Mauritius-1950.
20. *EVER OF EVERZWIJN*
op denier van de Romeinse Republiek van de familie Hosidia-54 v. Chr.
op noodgeld van Eberbach.
op munten van Oldenburg, voorgesteld door hond aangevallen door leeuw aangevallen op drachme van Phenicië, en op tetradrachme van Akanthos.
- 21a. *EZEL*
op tetradrachme van Mendé in Macedonië— ± 500 v. Chr.
- 22a. *FLAMINGO*
op munt van Kroton.
23. *GANS*
op Macedonise zilvermunten.
- 23a. *GARNAAL*
op munt van Palemon.
- 23b. *GAZEL OF GAZELLE*
op zilveren stater van Barke.
op zilveren stater en tetradrachme van Cyrene.
op didrachme van Euesperis.
24. *GEIT*
op drachme van Marcus Aurelius en bestemd voor Alexandrië.
op zilveren stater van Aigai in Macedonië.
op tetradrachme van Ainos in Tracië.
op munt van Hímera op Sicilië.
op didrachme van Paros.
op antonianus van Saloninus en Valerianus junior.
- 24a. *GIER*
vermeld in Imhoof.
- 24b. *GIRAF*
op 1/2 denier van Rhodesia — 1955.
- 24c. *GORILLA (aap)*
op Duitse nooddaler in porcelein — 1923.
25. *HAAI (een hamerhaai)*
op bronzen stuk van Solus op Sicilië.
26. *HAAN*
op drachme van Hímera op Sicilië- 482 v. Chr.
27. *HAAS*
op tetradrachme van Rhégium-480-4- v. Chr.
28. *HAGEDIS*
op zilveren munt van Kamarina op Sicilië.
op zilveren Macedonise stukken.
op zilveren stater van Leukas.
in goud gemaakt, gold deze afbeelding als primitief geld bij de

- Inca-Indianen van Brazilië, ze noemden dat Guarana.
- 28a. **HAVIK**
op drachme van Trajanus voor Alexandrië.
op obool van Nero en ook Hadrianus.
30. **HERT**
op munten van Stolberg.
op Duitse taler-1545- van Karl-Ludwig-Martin van Ottingen.
33. **HOND**
een ever aanvallend op noodgeld van Oldenburg.
een kind zogen op een munt van Kydonia op Creta.
met een wezel op klein bronzen munt van Segesta op Sicilië.
op bronzen munt van Epeirotem.
op drachme van Kephallenia.
op bronzen munt van Madytos.
een dolfinj aanvallend op een brons van Phokaia in Ionië.
- 36a. **IBIS (vogel)**
met andere dieren op een drachme van Marcus Aurellus bestemd voor Alexandrië.
op munt van Juba II en Cleopatra van Mauretanië.
37. **INKTVIS**
op litra van Syracuse — ± 740 v. Chr.
- 37a. **JACHTHOND**
op 3 Mark van Tale in de Harz — 1921.
- 38a. **JAKHALS**
met andere dieren op drachme van Marcus Aurellus (koloniaale munt).
40. **KALF**
op didrachme van Eolide op Lesbos — 550-450 v. Chr.
43. **KAMEEL (kamel)**
op Bactrisch-Indise Koningsmunt.
op drachme van niet geïdentificeerde stad in Arabië.
- 43a. **KAMELEON**
op tetradrachme van Barke.
- 43b. **KAMSCHELP**
op drachme van Messana — 520 v. Chr.
- 43c. **KARPER**
op zilveren obool van Psophis in Arcadië.
- 43d. **KAT.**
op 1/2 drachme van Kyrene.
op nomos van Taras in Calabrië.
op 2 Mark, noodgeld van Tale-Harz (wilde kat).
45. **KEVER (mestkever)**
op tetradrachme van Abdera.
op een enig bekend exemplaar van een tetradrachme van Aitna — Dit uniek stuk — uiterst zeldzaam en waardevol — is in het bezit van het Munt- en Penningkabinet, gehecht aan de Koninklijke Bibliotheek te Brussel.
- 45a. **KIKVORS**
op zilveren obool van Euloia of Athene.
op bronzen munt van Luceria in Apulië.
op aes graeve.
op munten van Metapontum.
46. **KOE**
op denier van Augustus.
op munten van Coeveldt (in Nederland).
op 3 pence van Guernsey van 1956.

48. **KONIJN**
op aureus van Hadrianus.
- 48a. **KRAAI**
op tetradrachme van Mende in Macedonië.
- 48b. **KORHOEN**
op 3 pence van Caledonië.
49. **KRAAN** (*kraanvogel*)
op Chinese dollar van Sun-Yat-Sen van 1927 ?
50. **KRAB**
op tetradrachme van Kos.
op munten van de Romeinse Republiek.
op bronzen munt van de Brettiers in Metaponte e.a.
51. **KREEFT**
op drachme van Antoninus Pius voor Alexandrië.
op drachme van Apollonia-Pontica — ± 400 v. Chr.
52. **KROKODIL**
op zilveren denier van Julius Caesar-29 v. Chr.
521. **KWARTEL**
op electrum stater van Klein-Azië.
op oud, naamloos Grieks muntje.
54. **LAM**
op noodgeld van Prüm.
op middeleeuwse munten o.m. van Charles VI-1380-1422.
op gouden munt van Joanna en Wenceslas van Brabant.
op dubbele dukaat van Nurenberg.
55. **LAMA**
op Boliviaanse munten.
56. **LEEUEW**
op veel Romeinse munten van de Republiek, het Keizerrijk en de Romeinse kolonies.
op 1/2 sestertius van Maximianus.
op taler van Nordheim van 1671.
op Brabantse denier van Leuven (14^e eeuw).
op 50 sous van Mauritius van 1824.
op zilveren stater van Samos en van Kypros.
op munten van Vellia in Lucanië.
op tetradrachme van Tharsos en van Milete in Ionië.
op 1/2 drachme van Tlos.
op munten van de koningen van Byblos.
op Belgische munten.
op munten van Burma of Birma en Oost-Afrika.
geveuegeld voorgesteld op bracteaat van Reichenau.
afgebeeld met kruis en vlag (leeuw van Juda) — op munten van Abbissinië.
een gevleugelde leeuw met zwaard -op Graubunder taler van 1603 (sluiten van den vrede met Venetië).
met kroon en bliksem voor de Ionisc eilanden o.m. voor de munten van Creta.
voorgesteld gekroond en met wetstafel op 5 lire van 1848-Venetië.
de leeuw, een stier aanvallend op tetradrachme van Akanthos en Syracuse.

N. - MARCEL NUYTENS - PITTOORS P.F.J.

Nota : Het aangehaalde werk van Imhoof is : Tier- und Pflanzenbilder auf Münzen und Gemmen des Klassischen Altertums von Imhoof-Blumer und Otto Keller. Leipzig 1889.